

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 115

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ile Amerika'da kâin Howard International Inc. Firması arasındaki ihtilâfın halline dair kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/401)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71/1558/567

11 . 2 . 1963

Millet Meclisi Başkanlığına

Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 6 . 2 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ile Amerika'da kâin Howard International Inc. Firması arasındaki ihtilâfın halline dair kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

Türk Alka - Ahmet Oğuz Akal Firması ile Amerikan Firması Howard International Inc. arasında akdedilen 19 Temmuz 1956 tarihli Satış Anlaşmasına göre üç kısımdan ibaret ve Demir ve Çelik fabrikası ismi verilen bir tesisin 2 400 000 dolâr mukabilinde satışı takarrür etmiştir. Alıcı Alka Firması satış bedelini, Kromit Madencilik Limited Şirketinin istihsal edeceği düşük dereceli krom cevherinin Amerika'ya ihracından tahassül edecek dolârlarla ödiyecektir. (Dış ticaret sirküler 612.623) T. C. Ziraat Bankası bu ödeme şeklini formüle eden 1543 sayılı teminat mektubunu 9 Mayıs 1957 tarihinde Howard International Inc. Firması lehine The Chase Manhattan Bank (Chamanbank) hitaben vermiştir.

Chamanbank da Ziraat - Howard - Chamanbank adına açılan üçlü muvakkat hesapta krom ihracatından tahassül eden dolârlar teraküm ettikçe T. C. Ziraat Bankasının talimatıyla Howard'a teslim yapılmış ve bu suretle satış mevzuu fabrika 2.10.1959 tarihinde Türkiye'ye gelmiş ve Gebze Çayırova fabrika sahasında Alka - Ahmet Oğuz Akal namına fiktif gümrük antreposuna alınmıştır.

Fabrikanın satış bedeli, 2 400 000 dolâr ve bu bedelin ödenmemiş bakiyesi 914 868,57 dolârdır. Satıcı firma ödenmeyen bu bakiye boreu teminat mektubu veren Ziraat Bankasından istemiştir. Ziraat Bankası; teminat mektubu vermek suretiyle olan kefaleti sebebine dayanarak mukavelenin satıcıya yüklediği vebihelerin tamamıyla yerine getirilmemiş olduğu iddiasındadır. Bu sebeple, kefaletini ifa etmemiştir. İddiaya göre, Türkiye'ye getirilen fabrika tesislerinin montajı, satıcı firma tarafından yapılması gerekmektedir. Satıcı firma ise, esas mukavele ve tadilleri ile böyle bir mükellefiyeti kabul etmediğini beyan etmektedir. Filhakika, mukavele ve ekleri hükümlerinden tesisa-

ın montajı vecibesinin satıcı firmaya aidolacağı hususunda katî bir neticeye varılması mümkün görülmemektedir. Bu suretle hulâsa edilen ihtilâf bugüne kadar halledilememiştir.

Howard Firması, Amerikan siyasi makamları eliyle bakiye alacağının ödenmesinin teminini Türk Hükümetinden istemiştir.. Hâdiseye ve inkişaf seyrine göre borcun ödenmesi suretiyle ihtilâfın Hükümetçe giderilmesi zaruri bulunmaktadır.

İkinci madde hükmü ile, ödeme şekli ve bunun mahsup yolu tanzim edilmiştir.

İlişik kanun tasarısı bu maksatla hazırlanmıştır.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Karar No. 2
Esas No. 1/401

21 . 2 . 1963

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ile Amerika'da kâin Howard International Inc. Firması arasındaki ihtilâfın halline dair kanun tasarısı ilgili Maliye, Dışişleri ve Ticaret Bakanlıkları ile T. C. Ziraat Bankası temsilcilerinin de iştirakleri ile Komisyonumuzda görüşüldü.

Hükümet gerekçesinde izah edildiği vechile Türk Alka - Ahmet Oğuz Akal Firması ile Amerikan Firması Howard International Inc. arasında akdedilen 19 Temmuz 1956 tarihli satış Anlaşmasına göre üç kısımdan ibaret ve Demir ve Çelik Fabrikası ismi verilen bir tesisin 2 400 000 dolâr mukabilinde satışı takarrür etmiştir. Alıcı Alka Firması satış bedelini, Kromit Madencilik Limited Şirketinin istihsal edeceği düşük dereceli krom cevherinin Amerika'ya ihracından tahassül edecek dolârlarla ödiyecektir. T. C. Ziraat Bankası bu ödeme şeklini formüle eden 1543 sayılı teminat mektubunu 9 Mayıs 1957 tarihinde Howard International Inc. Firması lehine The Chase Manhattan Banka (Chamanbank) hitaben vermiştir.

Chamanbank da Ziraat - Howard - Chamanbank adına açılan üçlü muvakkat hesapta krom ihracatından tahassül eden dolârlar teraküm ettikçe T. C. Ziraat Bankasının talimatıyla Howard'a tediye yapılmış ve bu suretle satış mevzuu fabrika 2.10.1959 tarihinde Türkiye'ye gelmiş ve Gebze Çayırma Fabrika sahasında Alka - Ahmet Oğuz Akal namına fiktif gümrük antrepoşuna alınmıştır.

Fabrikanın satış bedeli, 2 400 000 dolâr ve bu bedelin ödenmemiş bakiyesi 914 868,57 dolârdır. Satıcı firma ödenmeyen bu bakiye borcu teminat mektubu veren Ziraat Bankasından istemiştir. Ziraat Bankası; teminat mektubu vermek suretiyle olan kefaleti sebebine dayanarak mukavelenin satıcıya yüklediği vecibelerin tamamıyla yerine getirilmemiş olduğu iddiasındadır. Bu sebeple, kefaletini ifa etmemiştir.

İddiaya göre, Türkiye'ye getirilen fabrika tesislerinin montajının, satıcı firma tarafından yapılması gerekmektedir. Satıcı firma ise, esas mukavele ve tadilleri ile böyle bir mükellefiyeti kabul etmediğini beyan etmektedir.

Komisyonumuz bu konuda Maliye ve Ticaret Bakanlıkları temsilcilerinin verdikleri tamamlayıcı malûmat karşısında, asıl ve ek mukavelelere göre bahis konusu fabrikanın kurulması vecibesinin, Ziraat Bankası temsilcilerinin ifade ettikleri gibi Howard International Inc. Firmasına tahmil edildiği kanaatine varamamıştır.

Netice itibariyle, uzun müddetten beri sürüncemede kalan ve Ziraat Bankasının haklı olduğu katiyetle ifade edilemeyen ihtilâfın, daha fazla uzaması suretiyle bir millî bankamızın dış memleketlerdeki itibarının ve dolayısıyla büyük millî menfaatlerimizin haleldar olabileceği Komisyonumuzca nazarı itibara alınarak, mezkûr kanun tasarısının aynen kabulüne ve Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulmasına karar verilmiştir.

Başkan
İstanbul
V. Özarar

Bursa
Muhalifim
(Söz hakkım mahfuz)
Z. Uğur

Burdur
N. Yavuzkan

Sivas
M. Vural

Ordu
A. Bodur

Trabzon
A. Şener

Ankara
İ. Gence
İmzada bulunamadı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ile Amerika'da kâin Howard International Inc. firması arasındaki ihtilâfın halline dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Amerika'da kâin Howard International Inc. firması ile Türkiye'de Alka - Ahmet Oğuz Akal firması arasında, Demir ve Çelik Fabrikası satın alınmasına dair yapılan mukavelenin ve bu mukavele sebebiyle Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası tarafından satıcı firma lehine verilen teminat mektubunun tabikından doğan ihtilâf dolayısıyla ödenmemiş bakiye satış bedeli 914 868, 57 dolârın Amerikan firmasına Hazinece ödenmesi uygun görülmüştür.

MADDE 2. — Hazine, sözü edilen meblâğı avans vermek suretiyle ödemeğe yetkilidir. Ödenecek meblâğ, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası sermayesine karşılık olarak gelecek seneler bütçelerine konacak ödenekten ve azamî beş yıl içinde mahsubedilir.

Amerikan firmasına yapılan ödemedenden sonra, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının Alka - Ahmet Oğuz Akal firmasına rücu etmesi için, avansın mahsubu beklenmez.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

6 . 2 . 1963

Devlet Bakanı ve
Başb. Yardımcısı
E. Alican

Başbakan
İ. İnönü

Devlet Bakanı ve
Başb. Yardımcısı
H. Dinçer

Devlet Bakanı ve
Başb. Yardımcısı
T. Feyzioğlu

Devlet Bakanı
A. Ş. Ağanoğlu
Devlet Bakanı
N. Ökten

Devlet Bakanı
R. Aybar
Adalet Bakanı
A. K. Yörük

Millî Savunma Bakanı
İ. Sancar

İçişleri Bakanı
H. O. Bekata

Dışişleri Bakanı
F. C. Erkin

Maliye Bakanı
F. Melen

Millî Eğitim Bakanı
Ş. R. Hatipoğlu

Bayındırlık Bakanı
İ. Seçkin

Ticaret Bakanı
M. Ete

Sa. ve So. Y. Bakanı
Y. Azizoglu

Güm. ve Tekel Bakanı
O. Öztürk

Tarım Bakanı
M. İzmen

Ulaştırma Bakanı
R. Öçten

Çalışma Bakanı
B. Ecevit

Sanayi Bakanı
F. Çelikbaş

Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı
C. T. Karasapan

İmar ve İskân Bakanı
F. K. Gökay